

מסורת הש"ם

א) גיטין נג, ע"ט, ט) נשנת קד: ושי"ג, א) גיטין נג, וע"ט בתוס' ד"ה בראשונה ותוס' מנחות נח: ד"ה וא"ד ודע דבתוספתא גיטין פ"ג מ"ג כמו דליתא הלא, א) כחובות לא, ט) נ"ל לסוף עי"ן, א) גיטין נג: א) ע"א ו: א) ט) בס"א ח"ל רב לרב סהלא, ט) ס"א יונאל, י) ס"א פרסאל, ט) ע"ר פרש"י ב"מ לג, ד"ה מחמת מרדיון, ט) פ"י כ"ס וכספות, ט) נ"ל אחר ד"ה המדמע, ט) פרש"י שפיר"ף איתא שם,

תורה אור השלם

1. בְּנֵיךְ עָלְפוּ שִׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל חֲצוֹת בְּתוֹא מִבְּקָר הַמַּלְאִיִּם חֲמֹת יְיָ בַּעֲרַת אֶלְדִּיקָךְ:
ישעיהו נא כ

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה עקירה וכו' מעשה שבת ומעשה קריעה בל"ן כאלה ולא אמרין משעת קריעה חייב:

גליון הש"ם

נב) ד"קא נמי דתני הושיע בו, כעין זה ע"ז דף ו ע"ב:

לעזי רש"י

תפי"ד נטפי"דן, שטיח.

רבינו חננאל

[מתאני] ו[הגול] את השדה וכו' אם מןחמת הגולן חייב להעמיד לו שדה . אוקימנא כגון דאנסהו [לאחוי ארן]עזיה, ואחוי נמי בדידהו, [ההוא גברא דא]חוי כרא דחייט דבי ריש גלן[ותא, חיוביהו] רב נחמן ... לשלומי. אמר ליה רב הונא דינא או קנסא וכו'ל, ואסיקנא או דינא הוא גמרינן מינתי, ואי לאן דינא ... הוא אלא קנסא הוא, לא גמרינן מינה. וירושלמי והלא אין קרקע גזול ולמה חייב להעמיד לו ש[דה, ר' יהושע בן ... לו אמר אין אדם נתפש על חבירו וחייב ליתן לו אלא בארנון ובגלגלת. ורב אמר יכיל אדם נתפש על חבירו עב"טן מלא . קנס קנסו חכמי לגזול ובנסן. מעיקרא סביר הגהבה צורך ניסוך היא, ומשעת ... הגבהה קם ליה בדריבה מיניה. ולבסוף]ן סבור משעת הגבהה קנייה ומתחייב בתשלומין, ומתחייב ... בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך. רבא חייב לההוא דאנסהו אחוי מרן ישראל. ואמר ליה רב הונא ... אהדר עובדא. דתניא ישראל שאנסהו

גוים והראה ממון חבירו פטור, ואם נטל נתן ביד חייב. ... אמר רבא אם הראה מעצמו כמי שנטל נתן ביד דאמי וחייב. **מצאנו בתלמוד ארין ישראל** בסוף פרק החובל . ישראל שאנסהו גוים ונטלו ממנו ממון חבירו בפניו פטור, נטל נתן להן (חב). אמר ר' יוסי דהא דאתמר כשאומר תן [לנו] ממון , אבל תן לנו ממון פלוני אפילו נתן ונטל ביד פטור. ורב אשי... פטריה לההוא דאנסהו לאחוי [ואחוי]ן חמרא [נרב מרי .] ואמר כיון דאחורי אחוי מיקלא קלייה, והא דדרא ... בהדיהו בתר [ד]קליאן [לא]ן מיחייב עליה . ישראל שאנסהו גוים והראה ממון חבירו פטור ואם נטל ביד חייב. אמר רבא ואם

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

אי דינא, הוא שמסור ישלם: **גמרינן**. מהאי מעשה דרב נחמן לשא"ר גרמי דנוקין דעלמא: ואי **קנסא**. הוא דקנסיה רב נחמן משום דרגיל היה צדק לא גמרינן מיניה: **המעמא**. טהרותיו של חבירו או מנסך יינו של חבירו לע"ז דלע"ג דקמיה מנח ואין הויקו ניכר משלם: **ט** לא חזרו לא.

היינו גמרי' מדמע ממנסך: **המדמע**. ערב חולין בתרומה דהפחית דמי החולין דלא חזו מהשתא אלא להמכר לכהנים: **להפסד מרובה**. מטמא תרומה הפסד מרובה הוא דמו לא חיזא לאכילה. מדמע הפסד מועט הוא דהא מודצן לכהנים בדמי תרומה: **אף המנסך נמו'** לא חזרו לא. גמרינן מנסך אלע"ג דהפסדו מרובה ממדמע ומטמא דהפסדון מועט לגבי מנסך: **ורק חז**. בשבת: **עקירה לורך סנהא**. דכיון דכין עקירה להנחה קרע נמאל מעשה שבת ומעשה א) עקירה בל"ן כאלה ולא אמרינן משעת עקירה חייב ממון ומתחייב בנפשו לא הוי עד שעת הנחת חז. והכא נמי הגבזה יין לורך ניסוך הוא ותשלומין וחייב מיתה דע"ז בל"ן כאלה: **לבי אכזיו**. מקום: **שאל ונתן ביד חייב** דהג"ל עזמנו בזממון חבירו: **מעזמו**. בלא אונס: **דרי ואמטי**. ט) שאי והולך עמנו לבית המלך: **פ"מ**. דלס נשא ונתן ביד חייב: **היכא ולא אוקמינהו**. העוזדי כוכבים על הממון מעיקרא ע"י האונס אלס הלך ונטל ונתנו להם אכל הכל דאוקמינהו על היין קלייה ואהדיא שעמא פטור כי אמטי מו דידהו אמטי: **פקיע**. קשר: **חייב**. ואע"ג דקאי עכו"ם ע"ג הממון הואיל ונשא ונתן ביד חייב: **בשרי עיזרי נהרא**. עכו"ם מלך זה והעמיר מלך זה דאי לא יהביה נהליה לא מצי אנס למשקליה: **שואא**. מכמורת לדגיס או לחיות: **לקועיה**. לזואריה. שבר מפרקמו: **סוא**. מיה והוא שור הצר דממתרגס (דכ"ס יד) תוא וזמר תורבלל תור שור בלא יער: **אין מרחמין עליו**. ושפיר עבדת דקטלתיה: **מסיים מסיבא דיומא לריבן**. היה ממוזר ושונה להם מה שדרש רבי יוחנן אותו היום לפי שר"ל חסס גדול היה ולאחר ששמעו כוון מפי הרב חזר ומכוונה צידס: **צידא קמא**. שבע שורות תלמידים יושבים לפניו זו לפניס מוּו: **ציספריק**. תפי"ד בלע"ז: **מסרחי גביניס**. גבות עיניו גדולים ומכסין עיניו: **פריטא שפסיה**. נקרעה שפתו על ידי מכה: **הדרא**

שויעל אמר יהא רעוא דהני שבע דרי להוו חילוף שבע שנין דאמר לי רב קם אכרעיה א"ל נהדר מר ברישא **אמר שמעתתא ואקשי** אוקמיה בדרא קמא **אמר שמעתתא ואקשי** ר' יוחנן הוה יתיב אשבע **בסתרכי שלפי** ליה חרא בסתרקא מתותיה **אמר שמעתתא ואקשי** ליה עד דשלפי ליה כולוהו בסתרקי מתותיה **עד דיתיב על ארעא רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחי גביניה** אמר להו דלו לי עיני ואחזייה דלו ליה **במבחלתא דכספא** הוא דפרטיה שפוותיה סבר אחוך קמחייך ביה חלש דעתיה ונח נפשיה למחר **אמר להו רבי יוחנן לרבנן** חזיתו לבבלאה היכי עביד אמרו ליה דריכה הכי על לגבי מערתא הוא דהוה **הדרא**

הדרא אמר רעוא דהני שבע דרי להוו חילוף שבע שנין דאמר לי רב קם אכרעיה א"ל נהדר מר ברישא **אמר שמעתתא ואקשי** אוקמיה בדרא קמא **אמר שמעתתא ואקשי** ר' יוחנן הוה יתיב אשבע **בסתרכי שלפי** ליה חרא בסתרקא מתותיה **אמר שמעתתא ואקשי** ליה עד דשלפי ליה כולוהו בסתרקי מתותיה **עד דיתיב על ארעא רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחי גביניה** אמר להו דלו לי עיני ואחזייה דלו ליה **במבחלתא דכספא** הוא דפרטיה שפוותיה סבר אחוך קמחייך ביה חלש דעתיה ונח נפשיה למחר **אמר להו רבי יוחנן לרבנן** חזיתו לבבלאה היכי עביד אמרו ליה דריכה הכי על לגבי מערתא הוא דהוה **הדרא**

במצורתם נתפש. ההיא שיתא דהוו מיעצו עלה בי תרי. פירוש שיתא, ח' מובלעת. בשחתם נתפש, כלומ' במצורתם נתפש. אם תארגי תרג' אם תשתין, עם המסכת תרג' עם משיחיתא. קם רב כהנא שמטיה לקועיה. פי' גרין. הוה מודלי ליה במבחלחא דכספא. בפ' י"ג בכלי' מכחל שניטל חכף טמא מפני הזכר, ניטל הזכר [ט]מא מפני הכף, פי' מכחל צורת כרכי הוא מברול או מנחושת, וראשו אחד כוחלין בו העין והא חד ונקרא זכר ואחד מנקין בו האוזן מן הרעי וה[נא]ן רחב ונקרא כך. רב כהנא פריטן סיפוחיה. פי' נראין שפתותיו כמשחקות בכל שנה.

בבא קמא פרק עשירי בבא קמא

קיו.

לאו משום דקנס הוא. והא דמעיקרא לא גזרו על זה כמו על זה למאי דלא מסיק אדעתיה השתא טעמא דהפסד מועט איכא למימר דמעשה אירע בזממנא וזמנסך לכך גזרו עליהם בשעת מעשה: **כיון שנפל** בידי עובדי כוכבים אין מרחמים עלי'ו. כלומר שפיר מיקרי מסור

שדצר צדור הוא שיקחו מאלתר שהראשו: **השתא** יווני גינהו בו'. קשה לר"י דכפ"צ דגיטין (דף טז: ושם יז. ד"ה הא) אמר רבה בר בר חנה חלש על לגביה כו' אמר רחמנא או צטולך וכו' ופריך למימרא דרומאי מעלי מפרסאי אלמא משמע שאלו עדיין היו פרסיס צצבל ולכאורה משמע שאותו מעשה היה אחר מעשה שצבלן ואור"י שהשריס והפקידים היו משתנים והיו פעמים מפרסיים ופעמים מיווניס: **לילכון**

מקנסא לא מעיקרא סברי כרבי אבין ולבסוף סברי כרבי ירמיה מעיקרא סברי כרבי אבין **ד**אמר רבי אבין יזרק חין מתחילת ארבע **ט** ולבסוף ארבע וקרע שיראין בהליכתו פטור שהרי עקירה צורך הנחה היא ומתחייב בנפשו ולבסוף סברי כר' ירמיה **ד**א"ר ירמיה משעת הגבהה קנייה איחייב ליה ממון מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת גיסוך רב הונא בר יהודה איקלע לבי אביוני אתא לקמיה דרבא א"ל כלום מעשה בא לידך א"ל ישראל שאנסהו עובדי כוכבים והראה ממון חבירו בא לידי וחייבתינו א"ל אהדר עובדא למריה דתניא יישראל שאנסהו עובדי כוכבים והראה ממון חבירו פטור ואם נטל ונתן ביד חייב אמר רבה **ה**אם הראה מעצמו כנשא ונתן ביד דמי ההוא גברא דאנסהו עובדי כוכבים ואחוי אחמרא דרב מרי בריה דרב פנחס בריה דרב חסדא א"ל דרי ואמטי בהדן דרא ואמטי בהדיהו אתא לקמיה דרב אשי פטריניה א"ל רבנן לרב אשי והתניא אם נשא ונתן ביד חייב א"ל הני מילי היכא דלא אוקמיה עילויה מעיקרא יאבל היכא דאוקמיה עילויה מעיקרא מיקלי קלייה איתיביה רבי אבהו לרב אשי אמר לו אנם הושיט לי פקיע עמיר זה או אשכול ענבים זה והושיט לו חייב הכא במאי עסקינן **כ**גון דקאי בתרי עברי נהרא **ט** דיקא נמי דקתני הושיט ולא תני תן ש"מ: ההוא שותא דהוו מצנזו עלה בי תרי האי אמר ידידי הוא והאי אמר ידידי הוא אזל חד מגייהו ומסרה לפרהגנא דמלכא אמר אביי יכול לומר אנא כי מסרי ידידי מסרי א"ל רבא וכל כמיניה אלא אמר רבא ימשתתין ליה עד דמייתי ליה וקאי בדינא ההוא גברא דהוה בעי אחוויי אתיבנא דחבריה אתא לקמיה דרב א"ל לא תחוי ולא תחוי א"ל מחוינא ומחוינא יתיב רב כהנא קמיה דרב שמטיה **ה**לקועיה מיניה קרי רב עילויה יבניך עולפו שכבו בראש כל חוצות כתוא מכמר מה תוא זה כיון שנפל במכמר אין מרחמין עליו אף ממון של ישראל כיון שנפל ביד עובדי כוכבים אין מרחמין עליו א"ל רב **ט** כהנא עד האידינא הוו **ט** פרסאי דלא קפדי אשפיכות דמים והשתא איכא **ט** יוונאי דקפדו אשפיכות דמים ואמרי **ט** מרדן מרדן קום סק לארעא דישראל וקביל עלך דלא תקשי לרבי יוחנן שבע שנין אזיל אשכחיה לריש לקיש דיתיב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן אמר להו ריש לקיש היכא אמרו ליה אמאי אמר להו האי קושיא והאי קושיא והאי פירוקא והאי פירוקא אמרו ליה לריש לקיש אזל ריש לקיש א"ל לרבי יוחנן ארי עלה מבבל לעיין מר במתיבתא דלמחר למחר אותבוה בדרא קמא קמיה דר' יוחנן אמר שמעתתא ולא אקשי שמעתתא ולא אקשי אנחתיה אחורי שבע דרי עד דאותביה בדרא בתרא א"ל רבי יוחנן לר"ש בן לקיש ארי שאמרת נעשה

שויעל אמר יהא רעוא דהני שבע דרי להוו חילוף שבע שנין דאמר לי רב קם אכרעיה א"ל נהדר מר ברישא **אמר שמעתתא ואקשי** אוקמיה בדרא קמא **אמר שמעתתא ואקשי** ר' יוחנן הוה יתיב אשבע **בסתרכי שלפי** ליה חרא בסתרקא מתותיה **אמר שמעתתא ואקשי** ליה עד דשלפי ליה כולוהו בסתרקי מתותיה **עד דיתיב על ארעא רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחי גביניה** אמר להו דלו לי עיני ואחזייה דלו ליה **במבחלתא דכספא** הוא דפרטיה שפוותיה סבר אחוך קמחייך ביה חלש דעתיה ונח נפשיה למחר **אמר להו רבי יוחנן לרבנן** חזיתו לבבלאה היכי עביד אמרו ליה דריכה הכי על לגבי מערתא הוא דהוה **הדרא**

במצורתם נתפש. ההיא שיתא דהוו מיעצו עלה בי תרי. פירוש שיתא, ח' מובלעת. בשחתם נתפש, כלומ' במצורתם נתפש. אם תארגי תרג' אם תשתין, עם המסכת תרג' עם משיחיתא. קם רב כהנא שמטיה לקועיה. פי' גרין. הוה מודלי ליה במבחלחא דכספא. בפ' י"ג בכלי' מכחל שניטל חכף טמא מפני הזכר, ניטל הזכר [ט]מא מפני הכף, פי' מכחל צורת כרכי הוא מברול או מנחושת, וראשו אחד כוחלין בו העין והא חד ונקרא זכר ואחד מנקין בו האוזן מן הרעי וה[נא]ן רחב ונקרא כך. רב כהנא פריטן סיפוחיה. פי' נראין שפתותיו כמשחקות בכל שנה.

עין משפט נר מצוה

קד א ב מ"י פ"ז מהל' חובל ומוק' הל' א ב סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שפה סעי' א:

קד ג מ"י פ"ג מהל' גביה הל' ב:

ק ד ה ו מ"י פ"ח מהל' חובל ומוק' הל' ג ד ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שפה סעי' ב:

ק ז מ"י שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ה: קח ח מ"י שם הל' י טוש"ע שם סעי' י:

מוסף רש"י

משעת הגבהה. על מנת לנתנו (גיטין ב:), לפרהגנא. ממונה של מלך (ב"מ צג:). מרדן. היא לציפה בלשון פרסי וכן מופיע בשערים דרב האי גלון (ב"מ טז:), דלו ליה במבחלתא דכספא. שדרי טעמיו מנסין מנולגא דכספא (תענית ט:).

רבינו חננאל (המשיך)

הראה מעצמו כמי שנטל ונתן ביד דמי. וזה לשון פרי"ח דצ"ל אמר רבא אם הראה מעצמו כמי שנטל ונתן ביד דמי וחייב. מצאנו בתלמוד ארין ישראל בפ' החובל בסוף פטריניה א"ל רבנן ונטלו ממנו ממון חבירו בפניו פטור, נטל ונתן ביד להם חייב. אמר ר' יוסי הודא דאתמר כשאומר לו תן לנו ממון סתם, אבל תן לנו ממון פלוני אפילו נטל ונתן ביד פטור. ורב אשי פטר לההוא דאנסהו לאחויי, דאחוי אחמרא דרבי בהדיהו, אמר כיון דאחויי אחויי מיקלא קלייה, והא דרא בהדיהו, בתר דקלייה לא מתחייב עליה כו', עד ההוא דאפקיד גבי חבורה כסא דכספא. אתו עליה גבבי ושקול לההוא כסא וחיוביה להו. אתא לקמיה דרבה פטריה. אמר ליה אביי והא מציל עצמו בממון חבירו הוא. אלא אמר רב אשי אי אינש אמיר הוא עליה דידהי אתו גבבי, והאי מציל עצמו בממון חבירו וחייב, ואי לא אדעתא דהאי כסא אתו עליה ופטור. וקיימא לן כרב אשי. דייקין מינה שיתא דהוו מיעצו פי' שיתא שחתת היא החי'ת מובלע בה, דלנישנא קלילא]ן נקט , ו[היא]ן מצודה כדכתיב ויפרשו עליה גוים בשחתם נתפש. כלומר במצורתם נתפש. הווא שותא וכו'. פירוש שותא, שחתא היא, החי'ת מובלע בה, והיא מצודה, כדכתיב ויפרשו עליו גוים בשחתם נתפש, כלומר

במצורתם נתפש. ההיא שיתא דהוו מיעצו עלה בי תרי. פירוש שיתא, ח' מובלעת. בשחתם נתפש, כלומ' במצורתם נתפש. אם תארגי תרג' אם תשתין, עם המסכת תרג' עם משיחיתא. קם רב כהנא שמטיה לקועיה. פי' גרין. הוה מודלי ליה במבחלחא דכספא. בפ' י"ג בכלי' מכחל שניטל חכף טמא מפני הזכר, ניטל הזכר [ט]מא מפני הכף, פי' מכחל צורת כרכי הוא מברול או מנחושת, וראשו אחד כוחלין בו העין והא חד ונקרא זכר ואחד מנקין בו האוזן מן הרעי וה[נא]ן רחב ונקרא כך. רב כהנא פריטן סיפוחיה. פי' נראין שפתותיו כמשחקות בכל שנה.